

РЕШЕНИЕ

№ 1554

гр. София , 27.11.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 6-ТИ ТЪРГОВСКИ в публично заседание
на осемнадесети ноември, през две хиляди и двадесета година в следния
състав:

Председател: Иван Иванов
Членове: Зорница Хайдукова
Валентин Бойкинов

Секретар: Ирена М. Дянкова

като разгледа докладваното от Зорница Хайдукова Въззивно търговско дело
№ 20201001002436 по описа за 2020 година

Производството е по чл. 258 ГПК - чл. 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на ответника Г. Г. Г. срещу решение № 92 от 03.08.2020г. по т.д. № 138/2019г. на Окръжен съд - Враца, в частта, с която е уважен предявения срещу него от „Булагро“ АД иск по чл. 422 ГПК, вр. чл. 485 ТЗ за установяване вземането на ищеца по запис на заповед от 04.09.2018г., с падеж 30.09.2018г., в размер на сумата 41 071,34 лв., авалиран от Г. Г., за която сума е издадена заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК по ч.гр.д. 579/2019г. по описа на РС – Бяла Слатина. Жалбоподателят поддържа решението да е неправилно предвид постановяването му в нарушение на материалния закон, процесуалния закон и установената съдебна практика. Излага в нарушение на процесуалния закон съдът да е приел, че ответникът не е релевирал в срок и доказал възраженията си за недобросъвестност на поемателя по процесния запис на заповед. Поддържа още с исковата молба ищецът да е поискал разпит на свидетеля П. Т., чийто разпит е поискал по – късно и ответникът. Сочи от дадените от свидетеля показания да се установява, че процесният запис на заповед е бил издаден за обезпечаване на търговска сделка – покупко-продажба на стоки, сключена между ищеца и „Ирена – Агро“ ЕООД. Поддържа ответникът Г. да е подписал всички документи във връзка с този договор и записа на заповед, като ищецът е могъл да провери в ТРРЮЛНЦ, че не Г. представлява последното дружество и в този смисъл е бил недобросъвестен като не е положил грижата на добрия стопанин да изиска доказателства за

представителната власт на Г.. Сочи свидетелят сам да дава показания да е присъствал на подписването на запис на заповед като е вписал ръкописния текст в същия. Излага, макар свидетелят да дава показания да работи по трудов договор при ищеца, същият да има качеството на търговски пълномощник с оглед възложените му функции и отношенията им да се оформят съобразно чл. 27 ТЗ. Поддържа именно доказаната недобросъвестност на приносителя на запис на заповед да е основание за освобождаване на ответника от отговорността му като авалист по ценната книга. Сочи и възражение в последния смисъл за недължимост на сумата от хонората да е заявено с писмения отговор, както и процесуалните преклузии да не следва да се абсолютизират и да не могат да доведат до препядстване установяването на обективната истина по спора. По изложените доводи моли първоинстанционното решение да бъде отменено в обжалваната му част и вместо него постановено друго, с което искът да бъде отхвърлен срещу ответника Г. като неоснователен. Претендира присъждане на разноски по делото.

Въззиваемата страна, „Булагро” АД, оспорва въззивната жалба на ответника като неоснователна. Поддържа обжалваното решение да е правилно и обосновано по подробно изложените с него мотиви. Излага решението да е постановено при точно приложение на задължителната съдебна практика на ВКС, цитирана в мотивите на същото, и да основано на подробен анализ на всички събрани по делото доказателства. Сочи ответникът да е авалист по ефекта, предвид на което и на основание чл. 485, ал. 2 ГПК същият да не може да противопоставя на приносителя на ефекта възражения, извън тези за недостатък във формата на запис на заповед. Поддържа в последния смисъл да е и задължителната съдебна практика, като ответникът нито твърди, нито доказва недобросъвестност на ищеца или злоупотреба с права, предвид на което и при правилно приложение на процесуалния закон не са допуснати въведените от ответника относителни менителнични възражения, като ответникът не е и страна по твърдяното съпътстващо ефекта правоотношение. Излага и от събраните по делото доказателства – заключение по СГЕ, да се установява, че именно ответникът Г. е изпълнил подписа за издател по ефекта със стремеж за подражание при изпълнение на подписа на друго лице, от което може да се направи само извод за неговата недобросъвестност в отношенията му с ищеца. По изложените доводи моли обжалваното решение да бъде потвърдено като правилно. Претендира присъждане на разноски по делото по представен списък по чл. 80 ГПК.

Предвид нормата на чл. 269 ГПК въззивната инстанция дължи проверка за валидността на решението, за неговата допустимост, в обжалваната част, а за правилността му единствено на въведените в жалбата основания и при съблюдаване на правилното приложение на относимите императивни материалноправни норми.

При изпълнение правомощията си по чл. 269 ГПК настоящият въззивен състав намира обжалваното решение за валидно. В обжалваната му част

решението е допустимо и правилно по следните мотиви:

Производство е образувано по подадена искова молба в изпълнение на дадени към заявителя „Булагро” АД указания по чл. 415 ГПК с предявени искове с правно основание чл. 422 ГПК, вр. чл. 415 ГПК, вр. чл. 535 ТЗ и чл. 422 ГПК, вр. чл. 415 ГПК, вр. чл. 485 ТЗ за установяване на вземанията му по запис на заповед от 04.09.2018г. срещу „Ирена Агро” ЕООД – издател, и Г. Г. Г. – авалист по ефекта.

При съблюдаване на задължителната съдебна практика по т. 17 от Тълкувателно решение 4/2013г. по тълкувателно дело 4/2013г. на ОСГТК на ВКС предметът на делото по иск, предявен по реда на чл. 422 ГПК, се определя от правното твърдение на ищеца по исковата молба за съществуване на подлежащо на изпълнение вземане, за което е издадена заповедта за изпълнение, като в хипотезата на издадена заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417, т. 9 ГПК – това е вземането по абстрактната сделка запис на заповед. Задълженията и правомощията на съда при въведено от ответника или признато от ищеца съпътстващо записите на заповед каузално отношение е да обсъди в мотивите на решението си наличието на последното отношение, единствено като релативно възражение на ответника, доколкото последното би могло да има за последица погасяване вземането по процесния запис на заповед.

Ищецът не е въвел с исковата молба твърдения за наличие на каузални отношения, съпътстващи ефекта.

Такива възражения не са въвели и ответниците в предоставения им срок за писмен отговор.

Единственото поддържано от ответника Г. възражение с депозирания писмен отговор на исковата молба е, че последният като авалист не носи отговорност за сумата по записа на заповед, доколкото записът на заповед е недействителен – не е подписан от законния представител на издателя „Ирена Агро” ЕООД – управителя И. Г..

С депозирания допълнителен писмен отговор ответникът Г. Г. е възразил ищецът да не доказва наличието на каузално правоотношение, което

да се намира във връзка с издадения запис на заповед, на което е основал доводи за неоснователност на иска предвид липса на парично основание, заради което да е издаден процесния запис на заповед, респективно да е авалиран от него. Конкретни други твърдения за каузално правоотношение и недобросъвестност на ищеца като приносител на ефекта не са въведени и с допълнителния писмен отговор, а такива за първи път се излагат в третото редовно съдебно заседание при даден ход на устни състезания по спора. Твърденията се свеждат до изложението, че са били налице съпътстващи процесния запис на заповед каузални отношения по договор за доставка на препарати и торове, а недобросъвестността на ищеца според ответника следва от това, че ищецът е знаел юридическото лице „Ирена Агро“ ЕООД да не се е задължило по ефекта, доколкото записа на заповед е подписан от лице, различно от управителя И. Г.. С оглед на последната недобросъвестност поддържа да отпада и отговорността на авалиста.

Предвид нормата на чл. 370 ТЗ, когато в срока за писмен отговор ответникът не направи възражения по предмета на делото, той губи възможността да направи това по-късно, освен ако пропускът се дължи на особени непредвидени обстоятелства. Особени непредвидени обстоятелства не се твърдят от ответника нито в първата, нито поред въззивната инстанция, предвид на което и за ответника Г. е налице настъпила преклузия да въвежда възражения, които черпи от евентуално съпътстващо записа на заповед каузално отношение, респективно да поддържа, че поемателят по ефекта е недобросъвестен, по която причина и авалиста да може да му противопоставя същите.

По тези мотиви и поддържаните в жалбата на ответника възражения за допуснати от първоинстанционния съд процесуални нарушения, които да са довели до неправилност на съдебния акт по причина необсъждане на възраженията му за недобросъвестност на ищеца по повод на каузалните отношения с издателя на записа на заповед, са неоснователни.

Единственото заявено в срока по чл. 367 ГПК и по тази причина допустимо възражение на ответника Г. е за отпадане на отговорността му като авалист по записа на заповед от 04.09.2018г. по причина на недействителността на едностранната сделка по ефекта с оглед

обстоятелството, че последният не е подписан от законния представител на издателя „Ирена Агро“ ЕООД.

По делото е представен процесния запис на заповед от 04.09.2018г. Видно от същия документ като издател на записа на заповед е посочен „Ирена Агро“ ЕООД, от името на което дружество е поето задължение да заплати на ищеца „Булагро“ АД на падежа 30.09.2018г. сумата 41 071,39 лв.

На лицевата страна на записа на заповед е записано изявление на ответника Г. Г. Г. , че авалира записа на заповед, следвано от подпис на поръчителя.

Документът е оспорен досежно неговата истинност в частта за положен подпис от управителя на издателя „Ирена Агро“ ЕООД – И. Г..

От приетата пред първата инстанция СГЕ се установява положеният подпис от името на И. Г. да не е положен и да не принадлежи на последното лице. Вещото лице е дало заключение подписът за издател по процесния запис на заповед да е изпълнен от Г. Г. при стремеж за подражание при изпълнение подписа на друго лице. Първоинстанционното решение е влязло в сила в частта, с която е отхвърлен предявения иск срещу издателя „Ирена Агро“ ЕООД по причина доказаната неистинност на документа в частта за автор на изявлението за задължаване от издателя по ефекта, като решението в тази му част обвързва ищеца и ще бъде зачетено от съда.

Положеният подпис под името на авалиста жалбоподател Г. Г. не е оспорен, предвид на което съдът приема документът да е истински в тази му част.

При горната установена по спора фактическа обстановка по допустимо въведеното възражение на ответника съдът споделя постановената по реда на чл. 290 ГПК съдебна практика по решение 26 от 24.04.2014г. по т.д. 1027/2013г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, решение № 104 от 25.07.2016г. по гр.д. 5345/2015г., ГК, III ГО, решение 92 от 06.07.2017г. по т.д. 569/2016г., ТК, I ТО на ВКС и др., с която по правния въпрос е прието, че менителничното поръчителство / авал / е едностранна, абстрактна и формална сделка, по силата на която авалистът поема да отговаря солидарно с издателя, спрямо поемателя, за заплащане вземането по ефекта. Авалът има самостоятелен,

неакцесорен характер, за разлика от поръчителството в гражданското право, уредено в чл.138 и сл.ЗЗД, по която причина менителничният поръчител не може да противопостави на приносителя на ефекта възраженията, които би могъл да му противопостави издателя на ефекта: както абсолютните възражения за недействителност на ефекта / с изключение възражението за недостатък във формата му /, така и личните му /относителни/ възражения, произтичащи от каузалното правоотношение. Последният извод следва от чл.485 ал.2 ТЗ, според която разпоредба, задължението на поръчителя е действително и когато задължението, за което е дадено, е недействително, поради каквато и да било причина, освен поради недостатък във формата.

По идентичен правен въпрос, като поставеният от ответника Г., а именно за отговорността на авалиста в хипотезата, при която записът на заповед носи подпис от името на издателя от лице без представителна власт, е постановено допускане по касация по т.д. № 1036/2013г. по описа на ВКС, ТК, II ТО, при условията на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК. Даденото с постановеното по спора решение № 233 от 18.12.2013г. разрешение на същия правен въпрос е в смисъл, че съгласно ясната разпоредба на чл. 485, ал. 2 ТЗ задължението на поръчителя по менителничния ефект е действително и когато самото обезпечено с него задължение по записа на заповед е недействително, на каквото и да е основание, освен поради недостатък на формата, а именно липса на някой от задължителните реквизити на последната сделка. По тези мотиви е прието и, че е налице основание за реализиране отговорността на авалиста по запис на заповед, който за издател е подписан от лице без представителна власт, доколкото в последния случай не се касае за недостатък на формата на самата ценна книга.

Цитираната съдебна практика се споделя изцяло от настоящия състав на съда като даденото тълкуване и разрешения са единствените възможни с оглед ясните разпоредби на нормите на чл. 485, ал. 2 ТЗ, вр. чл. 484 ТЗ, съобразно които полагането на подпис върху лицевата страна на менителничния ефект с отбелязване, или без такова като поръчител, задължава подписалото документа лице да отговаря за поетото с ефекта парично задължение. Задължението на поръчителя е действително и когато задължението на издателя, за което е дадено, е недействително на каквото и да било основание, освен поради недостатък на формата. С нормата на чл. 535

ТЗ е очертано законовото изискване за форма на едностранната сделка – запис на заповед, като изискването е върху документа да фигурира подпис за издателя. Върху процесната запис на заповед от 04.09.2018г. е положен подпис за издателя „Ирена Агро“ ЕООД, както и документът съдържа всички останали изискуеми от закона реквизити, предвид на което и законоустановената форма на сделката е спазена. Дали положеният подпис е положен от посоченото за автор на документа и за издател лице, и дали е положен от лице, което надлежно представлява търговското дружество издател, са обстоятелства, които не са относими към формата на сделката, предвид на което и не могат да имат за последица отпадане отговорността на авалиста. Горните изводи на съда се подкрепят и от нарочната разпоредба на чл. 461 ТЗ, приложима и към записа на заповед на основание чл. 537 ТЗ, съобразно която ако менителницата носи неистински подписи и подписи на лица, които по друга причина не могат да задължават лицата, от името на които менителницата е подписана, то това не рефлектира на задълженията на останалите подписали менителницата лица, които задължения са действителни.

Макар и преклудирано, за пълнота, съдът намира, че следва да допълни, че е и неоснователно поддържаното с жалбата на ответника и заявено след срока по чл. 370 ГПК възражение, че горните изводи на съда следва да бъдат други с оглед недобросъвестност на поемателя на ефекта, който при подписване на записа на заповед е знаел, че същият се подписва за издател от лице, което не може да задължава по запис на заповед издателя „Ирена Агро“ ЕООД.

На първо място горесцитираната законова уредба - чл. 461 ТЗ, вр. чл. 485, ал. 2 ТЗ, не отдава правно значение на знанието или не на поемателя на ефекта, че подписите на издателя или другите подписали ефекта лица са неистински, а единствено подчертава самостоятелния характер на менителничното поръчителство и неговата действителност независимо от порока на поетото задължение от издателя, било и то известно на поемателя, освен ако последният касае формата на едностранната сделка, какъвто не е процесния случай по вече изложените доводи на съда.

Отделно от това и противно поддържаното в жалбата на ответника, по

делото не се е установява знание у поемателя „Булагро“ АД, разбираемо като знание у управителния му орган, досежно неистинността на подписа на издателя на процесния запис на заповед. Показанията на свидетеля П. Т. – служител при ищеца в минал период, са общи досежно отношенията между „Булагро“ ЕАД и ответниците, включително, че е присъствал на издаване на записи на заповед, че са ги изготвяли във връзка с договори за доставка на стоки, сключени с „Ирена Агро“ ЕООД, както в офиса на дружеството, така и в дома на ответника Г. и съпругата му И. Г. – управител на „Ирена Агро“ ЕООД, а други пъти са се срещали в заведение. По отношение подписването на процесния запис на заповед дава показания да не си спомня конкретната случка, нито кой от двамата съпрузи е присъствал. Потвърждава само ръкописният текст в документа да е видимо изпълнен от него. В този смисъл и знание, че записа на заповед се подписва не от управителя И. Г., а от съпруга и със стремеж за имитация на нейния подпис не се установява да е налице у поемателя на ефекта „Булагро“ ЕООД. Противни на законовата уредба са и доводите по жалбата на ответника, че по делото се установява П. Т. да е търговски пълномощник на ищеца, макар да дава показания да е работил при ищеца по трудов договор, доколкото за търговското пълномощие е налице изискване за упълномощаване с писмено пълномощно с нотариална заверка на подписа - чл. 26, ал. 1, изр. последно ТЗ, каквито доказателства не са събрани по делото по отношение на св. Т.. В този смисъл и неоснователен е доводът по жалбата, че дори да се приеме, че последният е знаел кой подписва записа на заповед, то това знание е достигнало до управителните органи на ищцовото търговското дружество.

На самостоятелно основание следва да бъде добавено, че наличието на недобросъвестност по отношение на приносителя на менителничния ефект, законодателят приема за значимо само в хипотезата на чл. 465 ТЗ и касае правото на авалиста да противопоставя на приносителя възражения, които са основани на личните му отношения с издателя.

Възражения, основани на несъществуването на задължението по каузалното отношение са допустими от страна на авалиста, когато същият е и страна по каузалното правоотношение / вкл. поръчител по същото, предвид акцесорния характер на поръчителството спрямо задължението, което обезпечава, в който смисъл е практиката по реш.№ 17 по т.д.№ 213/2010 год.

на II т.о. ВКС/, както и в хипотезата на недобросъвестност при придобиването на ефекта и злоупотреба с право – извод, основан на систематичното тълкуване на чл.465 вр. с чл.485 ал.2 и чл.289 ТЗ вр. с чл.8 и чл.63 ал.1 ЗЗД /, в който смисъл е и практиката решение № 17/21.04.2011 год. по т.д.№ 213/2010 год. на II отд., реш.№120 по т.д.№ 988/2009 год., реш.№ 21 по т.д. № 1091/2010 год.,реш.№ 26 по т.д.№ 1027/2013 год., реш.№ 2 по т.д.№ 984/ 2012 год., всички на II т.о. на ВКС/. Недобросъвестност или злоупотреба с право е налице при знание на поемателя по запис на заповед за наличие на относителни възражения /правоизключващи, правоунищожавачи, правопогасяващи / на издателя на ефекта, като длъжник по каузално правоотношение, обезпечено с менителничния ефект, по което каузално правоотношение поемателят се явява кредитор / в този смисъл реш.№ 2 по т.д.№ 984/2012 год. на II т.о. на ВКС, реш.№ 40 по т.д.№ 148/2011 год. на I т.о. на ВКС,реш.№ 230 по т.д.№ 383/2012 год. на II т.о. на ВКС и др./.

Съобразно конкретната хипотеза по настоящия спор и с оглед въведените от ответника възражения недобросъвестност и злоупотреба с право ще е налице когато, предявявайки правата си по ефекта поемателят би получил плащане, в противоречие със съществуващи и противопоставими му като кредитор, от длъжника, респ. поръчителите на същия / чл.142 ЗЗД /, относими към съществуването на задължението факти и обстоятелства / извършени погашения на същото вземане, чрез различни погасителни способности /, за чието съществуване кредиторът знае и което пренебрегва, упражнявайки правата си по ефекта.

Ответникът не е въвел възражения за недължимост по някоя от гореизброените хипотези на сумата по установеното от показанията на свидетеля Т. каузално отношение по договор за продажба на стоки. Напротив, първоначално е твърдял с депозирания допълнителен писмен отговор, че каузално отношение няма и не се установява, което възражение е неотносимо към задължението по абстрактната сделка, а по-късно в хода на делото признава да има лични отношения по договор за продажба с издателя, но не твърди вземането на поемателя по ефекта и кредитор за цената по договора за продажба да е погасено на каквото и да е основание, което да е известно на ищеца и в този смисъл последният да е недобросъвестен при упражняване на правата си по отношение на авалиста.

По тези доводи и дори да бе заявено в срок възражението на ответника за недължимост на претендираната сума по записа на заповед, предвид съпътстващите ефекта каузални отношения, е неоснователно.

По изложените мотиви за неоснователност доводите на жалбоподателя по депозираната от страната въззивна жалба и предвид съвпадението в изводите на двете инстанции за основателност на предявения иск по чл. 422 ГПК срещу ответника Г. Г. Г. , първоинстанционното решение в обжалваната му част като правилно следва да бъде потвърдено на основание чл. 272 ГПК от въззивния съд.

При този изход на делото право на разноски има въззиваемата страна за представляването и от юрисконсулт, като при съобразяване на чл. 78, ал. 8 ГПК, вр. Наредба за заплащането на правната помощ, съдът определя възнаграждението на сумата 150 лв., какъвто е и претендирания с представения списък на разноските размер.

Мотивиран от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 92 от 03.08.2020г. по т.д. № 138/2019г. по описа на Окръжен съд - Враца, В ОБЖАЛВАНАТА ЧАСТ , с която е уважен предявеният от „Булагро” АД, ЕИК ***, срещу Г. Г. Г. , ЕГН *****, иск по чл. 422 ГПК, вр. чл. 485 ТЗ за установяване вземането на „Булагро” АД по запис на заповед от 04.09.2018г., с падеж 30.09.2018г., в размер на сумата 41 071,34 лв., авалиран от Г. Г. Г., за която сума е издадена заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК по ч.гр.д. 579/2019г. по описа на РС – Бяла Слатина.

ОСЪЖДА Г. Г. Г. , ЕГН *****, да заплати на „Булагро” АД, ЕИК ***, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 78, ал. 8 ГПК сумата 150 лв. – разноски пред САС.

Решението в останалата част като необжалвано е влязло в сила.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните при условията на чл. 280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____